

LỄ TẠ ƠN THANKSGIVING

Nguyễn Quý Đại

Hơn bốn trăm năm trước vùng Bắc Mỹ là nơi mà những người cùng khổ khắp năm Châu đến tìm vàng, hy vọng thoát khỏi những khó khăn về kinh tế hay chạy trốn vì lý do tôn giáo. Miền đất hứa của những người lao động nhọc nhằn, đầy dẫy những hiểm nguy, bắt công, bóc lột, kỳ thị... Họ phải chiến đấu để bảo vệ sự sống còn và vượt qua nhiều khó khăn để thành lập Hiệp Chúng Quốc Hoa Kỳ, một quốc gia độc lập, dân chủ và giàu mạnh nhất thế giới. Hàng năm Canada và Hoa Kỳ có lễ tạ ơn Thanksgiving để nhớ lại nguồn gốc tổ tiên.

Tạ ơn là truyền thống của mỗi dân tộc, từ thời xa xưa người ta tin các vị thần linh đã làm cho mùa màng được tươi tốt, gia súc sinh sản nhiều đem lại cuộc sống ấm no, hạnh phúc. Dân tộc Việt Nam ở vùng nông thôn cũng thường tổ chức ngày hội tế lễ Kỳ Yên, cúng Thần Hoàng, đầu vụ mùa gặt có cúng cơm lúa mới...*"lạy trời mưa xuống lấy nước tôi uống, lấy ruộng tôi cày"*.

Các đời Vua có tục tế lễ Nam Giao để tạ ơn trời đất, nhờ mưa thuận gió hòa đem lại no cơm, ấm áo cho toàn dân. Thanksgiving là ngày tạ ơn Trời vừa tạ ơn Trời, ơn Người. Tục ngữ, ca dao VN nói lên lòng biết ơn người:

- Ơn ai một chút chớ quên*
- Một miếng khi đói bằng một gói khi no*
- Uống nước, nhớ nguồn*
- Ăn quả nhớ kẻ trồng cây,*
- Ăn khoai nhớ kẻ cho dây mà trồng..*

Năm 1879 Quốc Hội Canada chọn ngày 06 tháng 11 làm Thanksgiving. Tới 1957 Canada căn cứ vào lịch sử ấn định ngày Thứ Hai thứ nhì của tháng 10 là ngày lễ Thanksgiving.¹ Người Mỹ nghĩ lễ vào thứ Năm cuối của tháng 11 để họp mặt đại gia đình, quây quần trong bữa tiệc Lễ Tạ Ơn .

Nguồn gốc lễ Tạ ơn gắn liền với các lễ hội ngày mùa được tổ chức ở Âu Châu từ hai ngàn năm trước. Theo tài liệu thì những người Âu Châu di cư đầu tiên tại Bắc Mỹ được tổ chức ở Newfoundland và nhóm Thám hiểm Frobisher năm 1578. Một lễ hội khác được tổ chức vào ngày 4.12.1619 khi 38 người khai hoang từ giáo khu Berkeley xuống thuyền tại Virginia và làm lễ tạ ơn. Trước đó, cũng có một buổi tiệc Tạ ơn tổ chức bởi Francisco Vásquez de Coronado cùng với nhóm người da đỏ Teya, ngày 23.5.1541 tại Texas ăn mừng việc họ tìm ra lương thực. Một sự kiện tương tự xảy ra một phần tư thế kỷ sau vào ngày 8.9.1565 tại St. Augustine, Florida khi Pedro Menéndez de Avilés gặp đất liền, ông và những người trên thuyền đã tổ chức một bữa tiệc Tạ ơn có gà Tây nướng trộn đậu que, bí đỏ với người bản xứ.

Ngày 16 Tháng 9 năm 1620 tàu buồm Mayflower² khởi hành từ Plymouth với 101 người Anh di cư do thuyền trưởng Christopher Jones (1570-†1622) cùng với thủy thủ đoàn 34 người đàn ông, 31 trẻ em.

¹ Pons Collins dictionary of the English Language

² Theo tài liệu hăng tàu 'Mayflower' năm 1588 đã tham gia vào cuộc đấu tranh chống lại Armada Tây Ban Nha. Các loại tàu có kích thước tương tự và hình dạng của một Galleon. Một Dreimastschiff với một lầu đài cao, khoảng 180 tấn, chiều dài 28m, chiều rộng 8m (90 'x 24'), sâu 3,5 đến 4m, vũ khí trang bị 10 khẩu súng, hải hành đoàn 40 người tàu có hai buồm vuông trên cột buồm mũi và cột chính. Các 'Mayflower' thương mại sử dụng trong việc vận chuyển rượu vang từ vùng Địa Trung Hải đến Anh, vải và lông thú đi đến nước Pháp. ả năm 1620 một chiếc tàu "Mayflower" chở một nhóm ly khai tôn giáo Anh. ả năm 1607-1608 đã bỏ chạy sang sống lưu vong tại Hòa Lan. ả hững người này được gọi là Pilgrims fathers không trở về Anh, họ muốn di cư đến một vùng đất mới

Trong đoàn có 35 người đã bị vua Jacques đệ nhất đuổi ra khỏi xứ. Họ đặt tên là nhóm Cha hành hương Pilgrim (*Pilgrim Fathers* hay *Pères Pèlerins*) theo đạo Tin Lành cải cách ly khai / Puritan separatists đã rời Anh quốc sống ở Leyden Hòa Lan, thuê tàu để vượt Đại Tây Dương tìm vùng đất hứa. Thời gian đó có bão mùa thu, tàu buồm có đầy đủ ánh sáng, phòng chứa hàng hóa dài 9,15 m. Nơi trú ẩn dành cho hành khách vào ban đêm và lúc biển động thời tiết xấu, trần rất thấp, người lớn không thể đứng. Thời tiết tốt hành khách ở trên boong tàu và nấu ăn với chảo than nhỏ được để trong hộp cát. Cuộc hành trình lên đênh 65 ngày dài trên biển qua 2750 hải lý, Mayflower đã trải qua nhiều cơn bão nặng, thành tàu bị vỡ nước tràn vô tàu khiến mọi người sợ hãi, hành khách phải ở dưới hầm tàu ói mửa, say sóng... Một hành khách và một thủy thủ chết vì bệnh, bà Elizabeth Hopkins sinh con trai đặt tên là Oceanus

Lúc đầu họ muốn đến Jamestown, Virginia nơi đã có người di dân từ trước, nhưng tàu Mayflower bị bão giạt lên phía Bắc và đến Cape Cod Bay ngày 21.11.1620 là một bờ biển chưa ai đặt chân tới (sau này là Massachusetts). Họ xuống tàu quỳ gối tạ ơn Thiên Chúa, nhưng trên vùng đất cằn cỗi này bắt đầu giá lạnh và tuyết rơi. Dưới sự lãnh đạo của Capt Miles Standish họ phải tiếp tục thực hiện những cuộc thám sát để tìm đến vùng đất mà trên đó họ có thể trồng trọt, sinh sống. Ngày 15 Tháng 12 'Mayflower' đến Plymouth Rock. Trong suốt mùa đông hành khách vẫn ở trên Mayflower. bị bệnh viêm phổi, bệnh lao, rất nhiều người chết vì bệnh truyền nhiễm, chỉ 53 người còn sống. Trước hoàn cảnh khốn cùng, như một phép lạ họ gặp thổ dân da

Đỏ láng giềng (Narraganset và Wampanoag) đã cho họ bí rợ, thịt gà, giúp họ sống qua mùa đông, họ tự xây dựng những ngôi lều vào mùa xuân. May mắn thay, họ đã gặp thổ dân Squanto/Tisquanto một người tốt bụng nói tiếng Anh, hết lòng giúp đỡ họ làm thế nào để săn thú rừng, bắt cá ở sông và chỉ cách trồng ngô, gieo hạt giống do chính ông mang lại. Trong mùa thu, những người di dân thu hoạch được thực phẩm. Nhóm dân di cư Pilgrim mở tiệc ăn mừng, tạ ơn Thượng Đế "*uống nước nhớ nguồn*" với người bản xứ (thổ dân da Đỏ) đã giúp họ những ngày đầu khó khăn trên đất Mỹ. Từ đó trở đi Thanksgiving thành một tập quán của Hoa Kỳ. Thanksgiving mang ý nghĩa đặc biệt là một truyền thống từ những nhà lập quốc cho đến các người định cư lập nghiệp trên đất nước này. Thanksgiving vừa bày tỏ tinh thần tín ngưỡng, cảm tạ Thượng Đế, vừa thể hiện tinh thần hợp tác giữa các dân tộc chung sống hòa bình.

Tổng thống Washington George (1732-†1799) chọn ngày 26.11.1789. Thời Nam Bắc phân tranh các tiểu bang miền Bắc chọn ngày lễ Thanksgiving riêng. Năm 1830 bà Sarah Josepha Buell Hale (1788-†1879) là nhà văn tác giả của cuốn "Mary Had a Little Lamb." Bà viết trên Boston Ladies' Magazine và Godey's Lady's Book và đi vận động khắp các tiểu bang để có chung một ngày lễ trọng đại này. Mãi cho đến năm 1863 Tổng thống Abraham Lincoln (1809-†1865) thống nhất chọn ngày thứ Năm cuối của tháng 11 làm lễ thanksgiving để nhắc đến công ơn của các di dân

đầu tiên đã dựng nên nước Mỹ. Đến đời T.T. Frank Delano Roosevelt năm 1940 đã biểu quyết ngày thứ Năm tuần lễ thứ 4 của tháng 11 chung cho Hiệp Chúng Quốc Hoa Kỳ cho đến ngày nay. Mọi người được nghỉ bốn ngày cuối tuần vào ngày thứ Năm và thứ Sáu của tuần đó.

Thanksgiving thể hiện truyền thống sinh hoạt của Pilgrims các cư dân đầu tiên trên đất Mỹ, người lớn, trẻ con mặc y phục kiểu Pilgrim trong lễ hội hay diễn hành. Ngoài ra còn có các hình thức khác xuất xứ từ những cổ tục lâu đời hơn của các dân tộc về lễ hội ngày mùa như cornucopia, chiếc mô hình cái sừng cong tràn đầy trái cây, rau quả, một biểu trưng đặc biệt về Thanksgiving. Những hình ảnh đẹp trang trí trong dịp lễ cũng là trái củ, hoa lá, bông lúa mì..

Thanksgiving thể hiện truyền thống sinh hoạt của Pilgrims các cư dân đầu tiên trên đất Mỹ, người lớn, trẻ con mặc y phục kiểu Pilgrim trong lễ hội hay diễn hành. Ngoài ra còn có các hình thức khác xuất xứ từ những cổ tục lâu đời hơn của các dân tộc về lễ hội ngày mùa như cornucopia, chiếc mô hình cái sừng cong tràn đầy trái cây, rau quả, một biểu trưng đặc biệt về Thanksgiving. Những hình ảnh đẹp trang trí trong dịp lễ cũng là trái củ, hoa lá, bông lúa mì..

Tiệc tùng thường có gà Tây quay vàng, bí rợ (thức ăn chính mà người da Đỏ đã mang tới cho di dân) với những thứ rau như đậu que, khoai lang, bắp, nấu nướng theo lối cổ truyền, rau xà lách và bánh nhân bí ngô hoặc nhân hạt pecan và mứt dâu cranberry loại bánh cổ truyền đặc thù của Mỹ là bánh nhân bí đỏ và bánh nhân hạt pecan.

Người di cư Pilgrim khởi đầu của những cuộc hải hành nối tiếp đến vùng đất mới bao la, trù phú với nhiều hứa hẹn cho một tương lai rực rỡ ... Năm 1630 có thêm 17 tàu chở người di dân đến với 'Thế giới mới/ Neuen Welt'. Trong 250 năm sau các thuyền buồm tiếp tục vượt Đại Tây Dương, đó là những cuộc di dân lớn nhất trong lịch sử thế giới. Đến cuối Thế kỷ 19 có khoảng 11.000.000 người đã đến đất Mỹ. Nay dân số của Hiệp Chủ Quốc Hoa Kỳ hơn 300 triệu người.

Sau biến cố ngày 30.4.1975 người VN phải từ bỏ quê hương giống như những người di dân đầu tiên đến nước Mỹ. Trong những thập niên qua hơn 1.267.510 người Việt cùng đón mừng Thanksgiving trọng đại này, tạ ơn Thượng Đế đã ban cho đời sống hội nhập tốt đẹp sung túc trên đất nước tự do dân chủ, phú cường

Tài liệu

The Mayflower and the Passengers (Caleb H. Johnson)

The History of thanksgiving & hình trên Internet